

08 ianuarie 2024

APROBAT
DIRECTOR GENERAL
Constantin ANDRONACHE

GHIDUL AVERTIZORULUI DE INTEGRITATE

I. CADRUL LEGAL

În data de 23 octombrie 2019, a fost adoptată Directiva (UE) 2019/1937 a Parlamentului European și a Consiliului privind protecția persoanelor care raportează încălcări ale dreptului Uniunii și a fost publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE) seria L, numărul 305 din 26 noiembrie 2019.

În calitate de stat membru al Uniunii Europene, România a procedat la transpunerea Directivei prin adoptarea cadrului legal aferent instituției avertizorului în interes public este *Legea nr.361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, cu modificările și completările ulterioare* (<https://legislatie.just.ro/public/DetaliiDocument/262872>).

Elementul de noutate al Legii nr. 361/2022 este conferit de faptul că, sfera de aplicabilitate a fost lărgită, aceasta cuprinzând atât autoritățile, instituțiile publice, alte persoane juridice de drept public, cât și persoanele juridice de drept privat.

De asemenea, Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public a abrogat Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii și a adus un plus de claritate normelor ce vizează protecția avertizorilor în interes public.

Avertizarea în interes public este un instrument care poate contribui eficient la prevenirea și combaterea corupției, precum și la menținerea standardelor de integritate atât în mediul public cât și în cel privat. Prin intermediul acestui instrument, persoanele din interiorul instituțiilor publice sau cele din sectorul privat își pot exprima îngrijorările sau temerile, pot trage semnale de alarmă sau chiar pot denunța practici imorale, abuzive și ilegale. Prin intermediul noului act legislativ, avertizorii în interes public / avertizorii de integritate beneficiază de un grad de protecție sporită, în acest sens fiind garantată respectarea libertății de exprimare și dreptul la informație.

Avertizorul în interes public este persoana fizică care efectuează o raportare sau divulgă public informații referitoare la încălcări ale legii, obținute în context profesional.

Conform prevederilor legale, *contextul profesional* include activități profesionale, actuale sau anterioare, de orice natură, remunerate sau nu, desfășurate în cadrul autorităților, instituțiilor publice sau în cadrul altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, în baza cărora persoana poate obține informații referitoare la încălcări ale legii și poate suferi represalii, în caz de raportare a acestora.

Potrivit prevederilor legale, *informațiile referitoare la încălcări ale legii* reprezintă acele informații, inclusiv suspiciuni rezonabile, cu privire la încălcări efective sau potențiale ale legii, care s-au produs sau care sunt susceptibile să se producă în cadrul autorităților, instituțiilor publice

sau în cadrul altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, în care lucrează sau a lucrat avertizorul în interes public sau cu care acesta este sau a fost în contact prin intermediul activității sale, precum și informațiile cu privire la încercări de a ascunde astfel de încălcări.

II. TERMENI ȘI EXPRESII UTILIZATE ÎN CADRUL LEGII NR. 361/2022

În sensul Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații, astfel:

1. Autoritate competentă să primească raportări privind încălcări ale legii, reprezintă:
 - a) autoritățile și instituțiile publice care, potrivit dispozițiilor legale speciale, primesc și soluționează raportări referitoare la încălcări ale legii, în domeniul lor de competență;
 - b) Agenția Națională de Integritate, denumită în continuare Agenția;
 - c) alte autorități și instituții publice cărora Agenția le transmite raportările spre competență soluționare.
2. Avertizor în interes public – persoană fizică care efectuează o raportare sau divulgă public informații referitoare la încălcări ale legii, obținute într-un context profesional;
3. Context profesional – activități profesionale, actuale sau anterioare, de orice natură, remunerate sau nu, desfășurate în cadrul autorităților, instituțiilor publice, altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, în baza cărora persoanele pot obține informații referitoare la încălcări ale legii și pot suferi represalii în caz de raportare a acestora;
4. Divulgare publică – punerea la dispoziție, în orice mod, în spațiul public a informațiilor referitoare la încălcări ale legii;
5. Informații referitoare la încălcări ale legii – informații, inclusiv suspiciuni rezonabile, cu privire la încălcări efective sau potențiale ale legii, care s-au produs sau care sunt susceptibile să se producă în cadrul autorităților instituțiilor publice sau în cadrul altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, în care lucrează sau a lucrat avertizorul în interes public sau cu care acesta este sau a fost în contact prin intermediul activității sale, precum și informațiile cu privire la încercări de a ascunde astfel de încălcări;
6. Încalcări ale legii – fapte care constau într-o acțiune sau inacțiune care constituie nerespectări ale dispozițiilor legale, care privesc domenii cum ar fi: achizițiile publice; serviciile, produsele și piețele financiare, precum și prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului; siguranța și conformitatea produselor; siguranța transportului; protecția mediului; protecția radiologică și siguranța nucleară; siguranța alimentelor și a hranei pentru animale, sănătatea și bunăstarea animalelor; sănătatea publică; protecția consumatorilor; protecția vieții private și a datelor cu caracter personal și a securității rețelelor și sistemelor informatice, prevăzute în anexa nr. 2, încălcări care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene, astfel cum sunt menționate la art. 325 din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene și cum sunt detaliate în măsurile relevante ale Uniunii Europene; încălcări referitoare la piața internă, menționate la art. 26 alin. (2) din Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene, inclusiv încălcări ale normelor Uniunii Europene în materie de concurență și de ajutoare de stat, precum și încălcări referitoare la piața internă în ceea ce privește actele care încalcă normele privind impozitarea societăților sau mecanismele al căror scop este obținerea unui avantaj fiscal ce contravine obiectului sau scopului dreptului aplicabil în materie de impozitare a societăților, ce reprezintă abateri disciplinare, contravenții sau infracțiuni, sau care contravin obiectului sau scopului legii;

7. Lucrător – persoana fizică ce se află într-un raport de muncă sau raport de serviciu, în temeiul dispozițiilor de drept comun sau speciale în materie, și prestează muncă în schimbul unei remunerații;

8. Persoana desemnată – responsabilul cu atribuțiile prevăzute la art. 10, alin. (1), lit. c), numit la nivelul autorității, instituției publice sau în cadrul persoanelor juridice de drept privat, precum și în cadrul altor persoane juridice de drept public/privat. În funcție de numărul de angajați, atribuțiile pot fi exercitate de către o persoană, un compartiment sau pot fi externalizate către un terț, denumit în continuare terț desemnat;

9. Persoană vizată prin raportare – persoana fizică sau juridică menționată în raportare sau în divulgarea publică, drept persoana căreia i se atribuie încălcarea legii sau cu care persoana respectivă este asociată;

10. Raportare – comunicarea orală sau scrisă de informații, potrivit modalităților prevăzute la art. 5 alin. (4), cu privire la orice faptă care reprezintă o încălcare a legii;

11. Raportare externă – comunicarea orală sau scrisă de informații referitoare la încălcări ale legii realizată prin canalele externe de raportare reprezentate de autoritățile prevăzute la pct. 15;

12. Raportare internă – comunicarea orală sau scrisă de informații referitoare la încălcări ale legii din cadrul unei autorități, instituții publice, persoane juridice de drept public, precum și din cadrul persoanelor juridice de drept privat. Raportarea internă se realizează prin mijloacele puse la dispoziție de autoritățile, instituțiile publice, persoanele juridice de drept public, precum și de persoanele juridice de drept privat pentru efectuarea de raportări privind încălcări ale legii, acestea constituind canalele interne de raportare;

13. Represalii – orice acțiune sau omisiune, directă sau indirectă, apărută într-un context profesional, care este determinată de raportarea internă sau externă ori de divulgarea publică și care provoacă sau poate provoca prejudicii avertizorului în interes public.

III. FAPTE CARE POT FACE OBIECTUL AVERTIZĂRILOR ÎN INTERES PUBLIC

Pot face obiectul avertizărilor în interes public faptele care constau într-o acțiune sau inacțiune care constituie nerespectări ale dispozițiilor legale, în domenii precum:

- ✚ achizițiile publice;
- ✚ serviciile, produsele și piețele financiare, precum și prevenirea spălării banilor și a finanțării terorismului;
- ✚ siguranța și conformitatea produselor;
- ✚ siguranța transportului;
- ✚ protecția mediului, protecția radiologică și siguranța nucleară;
- ✚ siguranța alimentelor și a hranei pentru animale, sănătatea și bunăstarea animalelor; sănătatea publică;
- ✚ protecția consumatorilor;
- ✚ protecția vieții private, a datelor cu caracter personal, a securității rețelilor și sistemelor informatice;
- ✚ încălcări care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene, astfel cum acestea sunt menționate la art. 325 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene și cum sunt detaliate în măsurile relevante ale Uniunii Europene;

✚ încălcări referitoare la piața internă, menționate la art. 26 alin. (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, inclusiv încălcări ale normelor Uniunii Europene în materie de concurență și de ajutoare de stat, încălcări referitoare la piața internă în ceea ce privește actele care încalcă normele privind impozitarea societăților sau mecanismele al căror scop este obținerea unui avantaj fiscal ce contravine obiectului sau scopului dreptului aplicabil în materie de impozitare a societăților ce reprezintă abateri disciplinare, contravenții sau infracțiuni, sau care contravin obiectului sau scopului legii.

IV. MODALITĂȚI DE RAPORTARE PRIVIND ÎNCĂLCĂRI ALE LEGII

Raportarea - comunicarea orală sau scrisă de informații, cu privire la orice faptă care reprezintă o încălcare a legii.

Potrivit cadrului legal, persoanele care raportează încălcări ale legii, care s-au produs sau care sunt susceptibile să se producă în cadrul autorităților, instituțiilor publice, altor persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanelor juridice de drept privat, au la dispoziție următoarele modalități de raportare:

- a) raportarea internă;
- b) raportarea externă.

Raportarea privind încălcări ale legii se efectuează, în principal, prin intermediul canalelor interne de raportare existente. Avertizorul în interes public care efectuează o raportare privind încălcări ale legii poate alege, însă, între canalul intern de raportare și canalul extern de raportare. La alegerea canalului de raportare avertizorul în interes public poate lua în considerare aspecte precum:

- a) existența riscului de represalii, în cazul raportării prin canalele interne;
- b) imposibilitatea remedierii încălcării în mod eficace prin intermediul canalelor interne de raportare.

Persoana/avertizorul de interes public poate semnala cazuri precum conflictul de interese, starea de incompatibilitate, fraudă, corupția, dubla finanțare sau alte activități ilegale.

Raportarea externă reprezintă comunicarea orală sau scrisă de informații referitoare la încălcări ale legii, realizată prin canalele externe de raportare reprezentate de autoritățile prevăzute în lege.

Canale externe de raportare a neregulilor/neregulilor grave privind **utilizarea fondurilor proprii Autorității Feroviare Române AFER**:

- ✚ Sesizează Agenția Națională de Integritate (ANI) asupra unui conflict de interese/stare de incompatibilitate;
- ✚ Sesizează Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) asupra unei posibile fraude, asupra altor activități ilegale cu un impact potențial asupra fondurilor UE sau a abuzurilor grave în serviciu comise de membrii instituțiilor, organismelor și agențiilor UE sau de personalul acestora;
- ✚ Sesizează Departamentul pentru Lupta Antifraudă – DLAF, în caz de fraudă cu fonduri europene.

V. CONȚINUTUL RAPORTĂRII PRIVIND ÎNCĂLCĂRI ALE LEGII

Raportarea cuprinde, cel puțin, următoarele elemente:

- *numele și prenumele;*

- *datele de contact ale avertizorului în interes public;*
- *contextul profesional în care au fost obținute informațiile;*
- *persoana vizată, dacă este cunoscută;*
- *descrierea faptei susceptibile să constituie încălcare a legii în cadrul unei autorități, instituții publice, oricărei alte persoane juridice de drept public, precum și în cadrul persoanei juridice de drept privat;*
- *probele în susținerea raportării, după caz;*
- *data și semnătura, după caz.*

Prin excepție de la prevederile legale anterior menționate, raportarea care nu cuprinde numele, prenumele, datele de contact sau semnătura avertizorului în interes public se examinează și se soluționează în măsura în care conține indicii referitoare la încălcări ale legii.

În cazul în care identificați încălcări ale legii și doriți să depuneți o sesizare în calitate de avertizor în interes public și beneficiind de drepturile prevăzute de Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public*:

- *descărcați formularul de sesizare;*
- *completați formularul cu datele solicitate;*
- *semnați formularul electronic sau olograf, după caz;*
- *transmiteți formularul semnat electronic sau scanat pe adresa de e-mail: avertizor@afcr.ro, în calitate de canal de comunicare aflat sub incidența Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public.*

VI. PROTEJAREA AVERTIZORULUI DE INTEGRITATE

Persoanele care semnalează faptele de corupție în calitate de avertizori de integritate beneficiază de protecție, după cum urmează:

✚ *avertizorii în interes public, care au făcut o sesizare convinși fiind de realitatea stării de fapt sau că fapta constituie o încălcare a legii, beneficiază de prezumția de bună-credință, până la proba contrară;*

✚ *la cererea avertizorului cercetat disciplinar ca urmare a unui act de avertizare, comisiile de disciplină sau alte organisme similare din cadrul autorităților publice, instituțiilor publice, companiilor naționale, regiilor autonome de interes național și local, ori a societăților naționale cu capital de stat, au obligația de a invita presa și un reprezentant al sindicatului sau al asociației profesionale. Anunțul se face prin comunicat pe pagina de Internet a autorității publice, instituției publice sau a unității bugetare, cu cel puțin 3 (trei) zile lucrătoare înaintea ședinței, sub sancțiunea nulității raportului și a sancțiunii disciplinare aplicate;*

✚ *în situația în care cel reclamat prin avertizarea în interes public este șef ierarhic, direct sau indirect, ori are atribuții de control, inspecție și evaluare a avertizorului, comisia de disciplină sau alt organism similar va asigura protecția avertizorului, ascunzându-i identitatea;*

✚ *în cazul avertizărilor în interes public, prevăzute la art. 5 lit. a) și b) din Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii, se vor aplica din oficiu prevederile art. 12 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor.*

În conformitate cu prevederile art. 22 din Legea nr. 361/2022, este interzisă orice formă de represalii împotriva avertizorilor în interes public, amenințări cu represalii sau tentative de represalii, în special cele care privesc:

- a) orice suspendare a contractului individual de muncă;
- b) modificarea contractului de muncă;
- c) reducerea salariului și schimbarea programului de lucru;
- d) retrogradarea sau împiedicarea promovării în muncă și a dezvoltării profesionale, inclusiv prin evaluări negative ale performanței profesionale individuale sau prin recomandări negative pentru activitatea profesională desfășurată;
- e) aplicarea oricărei alte sancțiuni disciplinare;
- f) constrângerea, intimidarea, hărțuirea;
- g) discriminarea, crearea unui alt dezavantaj sau supunerea la un tratament inechitabil;
- h) refuzul de a transforma un contract de muncă pe o perioadă determinată într-un contract de muncă pe durată nedeterminată, în cazul în care lucrătorul a avut așteptări legitime că i s-ar oferi un post permanent;
- i) refuzul de a reînnoi un contract de muncă pe o perioadă determinată sau încetarea anticipată a unui astfel de contract;
- j) cauzarea de prejudicii, inclusiv la adresa reputației persoanei în cauză, în special pe platformele de comunicare socială, sau pierderi financiare, inclusiv sub forma pierderii oportunităților de afaceri și a pierderii de venituri;
- k) includerea pe o listă sau într-o bază de date negativă, pe baza unui acord sectorial sau la nivel de industrie, formal sau informal, care poate presupune că persoana în cauză nu își va găsi, în viitor, un loc de muncă în respectivul sector sau în respectiva industrie;
- l) rezilierea unilaterală extrajudiciară a unui contract pentru bunuri sau servicii, fără a fi îndeplinite condițiile în acest sens;
- m) anularea unei licențe sau a unui permis;
- n) solicitarea de efectuare a unei evaluări psihiatrice sau medicale.

La cererea avertizorului în interes public cercetat disciplinar, în termen de maximum un an de la data raportării, Baroul Avocaților din circumscripția locului de desfășurare a activității avertizorului în interes public asigură asistența judiciară gratuită pe parcursul procedurii disciplinare.

VII. ROLUL AGENȚIEI NAȚIONALE PENTRU INTEGRITATE

Agenția Națională pentru Integritate asigură consilierea și informarea în legătură cu măsurile de protecție, cu drepturile, procedurile și măsurile reparatorii aplicabile.

Agenția Națională pentru Integritate oferă avertizorilor în interes public asistență în legătură cu protecția acestora împotriva represaliilor în fața oricărei autorități.

Site-ul oficial Agenției Naționale pentru Integritate <https://integritate.eu/>.

Secretariat tehnic Grup de lucru

Persoana desemnată implementare metodologie
de evaluare a incidentelor de integritate

Către:

**Persoana desemnată la nivelul Autorității Feroviare Române - AFER
cu soluționarea avertizărilor de integritate**

Subsemnatul/ Subsemnata* _____ (numele și prenumele), cu domiciliul/ reședința în* _____ str. _____, nr. __, bl. __, sc. __, ap. __, telefon* _____, adresa de e-mail* _____, în temeiul Legii nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, cu modificările și completările ulterioare, în calitate de avertizor în interes public, vă raportează următoarele:

Contextul profesional în care au fost obținute informațiile:

Descrierea detaliată a faptei/ faptelor susceptibile să constituie încălcări ale legii:

În susținerea celor afirmate vă înaintez, următoarele dovezi:

Îmi exprim consimțământul cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal în vederea procesării solicitării raportării mele.

Retragerea consimțământului prelucrării datelor cu caracter personal este oricând posibilă prin transmiterea unei solicitări pe adresa avertizor@aferr.ro.

Față de cele de mai sus, vă rog să dispuneți în consecință.

Semnătura*

Data: _____

* opțional, potrivit prevederilor art. 6, alin. (2) din Legea nr. 361/2022 privind protecția avertizorilor în interes public, cu modificările și completările ulterioare